

891.86
K154pb

www.libtoocl.com.cn

A 474032 DUPL

www.lfbtool.com.cn

2
Kam...
OBRANA
www.libtool.com.cn

ČESKÉHO JAZYKA

PROTI

UTRHAČŮM A ODPŮRCŮM.

OD

FRANTIŠKA CYRILA KAMPELÍKA,
DOKTORA W LÉKARSTVÍ.

W PRAZE 1847.

TISK KARLA VETTERLA NA BETHLEMSKÉM PLÁCKU Č. 350.

891.86
K154p6

www.libtool.com.cn

Mit ganzem Herzen sich anzuschließen an's theuere Vaterland, auf die höchste National-Angelegenheit, auf die Erziehung unablässig sein Augenmerk zu richten, hat sich wohl nie so stark als in unsern Tagen ausgesprochen.

Seine k. k. Hoheit, Herr Erzherzog Johann, der hochherzige Gründer des Joanneums zu Grätz.

Die Böhmen sollten ihr Vaterland, ihre Geschichte, den Geist ihrer Sprache und Literatur kennen lernen und diese Kenntniß nach jeder möglichen Richtung ausbilden.

Joseph Graf v. Rostiz
in der 17. allg. Versammlung des böhm. National-Museums zu Prag am 3. April 1839.

1157745-172

www.libtool.com.cn

Blahorodému

Pánu Pann

Felixowi Maškowi

wáženému

měšťanu pražskému

a

zaslaužilému představenému w melnickém Wtelně,

www.libtool.com.cn

Z ucty na památku

zaswěcuje

**W obci Melnicko-Wte-
lenské w Boleslawku dne
10. června 1846.**

Spisowatel.

**Známost českoslowenského spisového jazyka
je potřebná i důležitá.**

Nám Čechům, Moravanům, Slezákům a Slovákům jednoho spisového jazyka nanejvýš třeba jest, nejen ohledem osvěty, ale pro život sám. Nebo jak sobě vzájemně zpřijemníme a ulehčíme živobyti? — jak se rychleji a silněji rozvineme? — Nač nás, milí Čechoslowané, příznivý osud pod jedno mírné a blahé žezlo na Dunaji spojil? — Jak rozšíříme a zlepšíme promysl mezi sebou k výhodě naší? — jak zavedeme všestranný obchod, jenž požaduje, aby rolnictví, štěparství, winarství, řemeslnictví, lučba, přírodověda i jiné vědomosti u nás známy byly, tak jak je jenius Ewropy žádá, pakliže v rozcapartění sobě libující, pošetile pohrdati budeme výhodami společnosti velké, všestranné, silou mocné, jakováž jen tehda powstati může, kdy kmen ku kmenu bratrsky se přichyluje? —

Nyni zvaný *český jazyk* neboli *spisová řeč na Moravě* powstala. Staří mužní Moravané ji více zdokonalivše svou slavnou Kralickou bibli rozšířili,

upewnili a swým potomkům a sbratřeným Čechům, Slezákům a Slowákům co nejlepší poklad i základ, na němž bohubilá osvěta w Čechoslawě dále pokračowati má, žádných obětí nešetřice dochowali. *Morawě starowěké* i sláwa i díka náleží, že spisowný jazyk zarazila i upowšechnila. Čechové a Slowáci co sausedé a sbratřenci od swých bratrů a spojenců Morawanů wděčně a bez předsudků přijmauti nemeškali, co tito výborného pro národní osvětu způsobili, bedlivě o to pečující, aby to wíce wíceji zrůstalo.

Sladkau naději se kojíme, že bratři Morawané, jsauce srdcem a středem swých Čechů, Slowáků a Slezáků we swé wznešené úloze, totiž we saustředování sil mužně pokračowati nepřestanau.

Že důkladnější známost mluwnice a prawopisu w našich vlastech neboli Čechoslawě nejen potřebná ale i newyhnutelná jest šlechticowi, duchownímu, lékaři, úředníku, učitelstvu wůbec, wojsku, rychtářům, umělcům, řemeslníkům, kupcům, aneb komužkoliw jinému, w jakémkoli powolání žijícímu, jenom sprosták zapíratí může.

Šlechtic, duchowní, úředník, lékař, učitel, professor, umělec atd. mezi učené anebo vzdělané náleží, a jakožto takowý právem weždy považován, wážen a ctěn býti žádá. Ale jak udrží se všickni tito we wáznosti a w uctě po čas swého žití, neznajíce swau učenost a vzdělanost slowem, činem w národě osvěd-

i? Neboť zkušenost učí, že Čech, Moravan, Slezák Slovák každého, jenž povinnost máje i moha se rodnímu jazyku dobře naučiti, toho zanedbal, na-
řád za *hrdého, obmezeného newědu*, nejsaucího s to ho jazyku se naučiti, pokládá. Tedy w každém ledu takowého neumělce za *mrawně slabšího a vatnějšího*, a tudy tím samým *důvěry nehodného* sebe pokládá *). Naopak zase upřímný, prostodečný, plný důvěry k oněm osobám jest, jenž du-
owní nebo světskau wrchnost představujice z ucty národu a člověčenstvu powinnau známost národ-
ho jazyka důkladně oswojiti sobě nelenowali. Jak aohým nešlechetnostem, nepravostem, zločinům by hnedle přítrž učinila, kdyby mnozí w duchowních světských úradech postavení českoslowenského ja-
ka až k *powinné výmluvnosti* mocni byli! jak aohé nesnáze a nepříjemnosti by se w čas odstra-

*) Není zde od místa, bychom w některých městech obyčej-
nau pošetilst newytýkali, ježto nejen všeliké ducha
urážející drmolení swého staroslawného jazyka chladně
ba ponfženě poslauchá, a sice právě u těch, jenž ho
z powinnosti dokonale znáti a mluwiti mají nobrž ještě
w nejhlubší ponfženosti pochwaluje, řkauce. „Tomu to
zadrhowání sluší!“ — jakoby wady a chyby chwały hodny
byly. Polák sbraťený, Francouz a Wlach hned chybu
wážně opravuje. Němoc wysmívá, naši odrodilí krajané
hlasupě wychwalují!

nily, ježto bohužel nedorozuměním z newědomosti jazyčné tak často se dějí!

Za našich dnů zéwnitřnost stawů i celý jich blesk, jako druhdy, již tak wíce nepůsobí. Nyní osobnost rázná wystupowati musí; kdo toho nedbale opomine, pátým kolem u wozu we společnosti lidské brzo se stane! Tedy warujeme se w tomto ohledu leniwé wšednosti a polowičnictwí. O potřebné známosti národního jazyka pro wojáka, rychtáře, řemeslníka, umělce, kupce mluwiti opomijíme, ješto všickni s národem patrně w tuhém spoji obcuji.

Powažme dále, že prawopisná i mluwnická známost českoslowanské řeči ne pauze pro Čechy, Morawu, Slezko a Slowensko swau potřebau a užitečností se nejwíce schwaluje, ale i pro rakauské Slowany wůbec, ano i dále po Ewropě důležitá jest. Čechoslowané neboli Čechové, Morawané, Slezáci, Slowáci, všichni pobratřenci wespolek, jsau důležití kmenowé obrowského národa slowanského, jenž svoje sídla, swůj jazyk a swé panowání w Ewropě, Asii a Americi rozšířiw, jednu dewětinu zemské kaule zaujímá.

Přes 60 kmenů se počítá Slowanů, jenž se pracowitostí, pohostinstwím, prostosrdečností, zpěwností, udatenstwím, wytrwalostí, nábožností a jemným citem pro domácnost a společnost wyznamenávají. Amnozi se ne bez přičiny k tómu to welikánskému národu přináležeti wychlaubaji. Že jejich mluwa w roz-

www.libtool.com.cn
 slýcháných nářečích zaznívá, není diwu při takové rozlehlosti sídel a vlastí jejich *). Nebo tento welikánský národ mocný a rozprostráný se od Dubrowníka (Rasgusy) po Středomoří na půlnoc, až ku břehům ledového moře, w prawo až přes Kamčatku do půlnoční Ameriky, w lewo až k Baltu. Mimo Araby, jenž s druhdy od Malaky až k Lisabonu panowali, historie nezná většího národa. A všickni se domluwiti mohou, protože weškerá jejich nářečí jedno a totéž zřídloslowí, wníternau tutěž osnowu mají. Kdo tedy jenom jedno hlavní nářečí *dokonale* — *prawíme zaumyslně dokonale* — zná, snadno se s druhokmenowci domluwí.

Ó tom se každý Čechoslowan málo přemýšlew. Přesvědčí, pakli si doby Napoleonských wálek připomene, w nichžto Slowané všech kmenů swau zbraní brinčeli, a po Ewropě křížem a křížem táhnauce, w táborech pomícháni bywše a besedující dobře sobě rozuměli. Owšem, kdo wíce z národní řeči jistého kmene slowanského nezná, než co tříleté dítě, jehožto slownik jenom názwy zvířecích pojmu, jako: jísti, píti, spáti, piwo, wíno, maso, chléb atd. w sobě obsahuje, tenť owšem se nesmluwě jako ryba němý za každým i sebe sprostším státi musí.

*) Němci jak wúbec známo, sflu nářečí mají a Francie sama jich dle prof. Ramsteina 32 chowá.

Z toho ze všeho wyswítá, že slowanský jazyk swau rozlehlostí, potřebností a užitečností první sobě osobuje místo, neboť více než přes půl Ewropy wěrně a libě nás doprovází.

Považme dále, co nejen slowanští ale i němečtí jazykozpytatelé důwodně dokazují, že kdo se perskému a sanskritskému jazyku (na východní Indii) snadno naučiti mívá, nechť se dříve slowanštině naučí. O příbuznosti se řečtinou a latinou mluwiti nechtíce jenom to připomínáme, že bychom we kratším čase chwalnější pokroky w nich učinili, kdybychom jich studium w našich školách na slowanštinu založili.

Předstawíme-li sobě nynější rozkvetání literatury čili slowesnosti Slowanů na všech stranách Sláwie, ježto potřebu cizích jazyků mezi Slowany brzo ztenčí, tím více slowanský jazyk swau w Ewropě důležitost ohlašowati bude.

Jaké to široké pole, ať nedíme pro učeného zpytatele, ale i pro řemeslníka, umělce, kupce, podnikatele, dobrodruha atd., pro průmysl, obchod, kupectwí wazatajstwí atd.! Již w rakauském státě *přes tři pětiny* Slowanů obýwají, kteří we středojižní Ewropě sedmeré králowstwí založiwše jádro a sílu jeho zakládají.

Mnozí chudinci na duchu, swau nedbalost o národní jazyk wymlauwati a swau zpozdilost zakrýti chtěje, namítají: že *českoslowanským jazykem da-*

*zřeklo se nedojde, a že němčinau mnohem dále se
obpřijde.* Prawda jest, že němčina swau literaturau a
růčeností po okolních národech se rozprostřewši, po
znamenité části Ewropy se co důležitá ohlásila;
edw rozlehlosti ale se slowanštinau se nikoli měriti ne-
nemůže. Nebo tato we přirozené swé rozlehlosti žije,
danto němčina se rozšířila pauze newděčnými, národu
newlastnímu se odcizilými učenými, jenž pro samau uče-
idnost newědí, kterého národa pole, aby se vzdělanost
a mezi všelikými národy množila, vlastně by zděláwati
idměli a mohli.

Konečně co nám prospěje daleké projití něm-
činau? Naši řemeslníci, umělci, rolníci, nádeníci mezi
Němci swé výžiwy nenajdau, a coby tam robili, ještě
že Němci we mnohém přewyšují? — We slowanských
swlastech, k. p. w Polště, Bukowině, w Ilirii a j. jsau
ještě prapole a překrásné rowiny ani pluhem netknuté,
rtamnější hory a doly očekáwají sílu promyslných
hlaw a množství dělných ruk, tam přičinliwost, ob-
chod, kupectwí atd. zajisté swých pokladů najde, a
to tím jistěji se stane, jelikož obchod mezi Ewropau,
Asií Afrikau na černém a středoziemním moři, kde
i Slowané znamenité pomoří obýwají, se srážeje ustá-
lowati se zdá.

Chwastawý Kosmopolitismus je podvod a klam.

W našich vlastech nejzáhubnější zpozdilost p
nuje, již učitelstvo naši mládež umrtwuje, a to je
swętanství neboli *kosmopolitismus*. Učená pedanteri
z kathedr kwáká: „My náležíme weškerému světu
ale ničádnému národu, ničádnému státu nepatříme.
A opět jinde učenost zde onde w našich krajích k
mládeži hlásá: Für die böhmische Sprache bekomme
bu keinen Kreuzer atd. Že se zde proti vůli milost
wého zeměpána newlastenectwí a neschopnost nast
wajících kněží, úředníků, lékařů atd. mezi slowan
ským lidem na záhubu státu prohlašuje, ani se ne
zmiňujeme; ale to na powáženu šlechtetnější ob
čanům prawíme, že takowá chlebowá filosofie dřiw
k šíření dobra, na wzdor sw. náboženstwí, ruku ne
wztáhne, pokud krejcarů newidí. — *Pospolné blaho
a státe, ty záštitu jeho, Bůh tobě při takowém smý
šlení pomoz!*

Kosmopolita prý náleží celému světu, na we
škery svět působí. Může-liž ale člověk na weškeren
stvo nebo na mnoho národů pojednau působiti? —
A by mohl, musel by nekonečná, neobmezená jestota
(bytnost), t. j. Bůh býti! — Kdož ale newí, že člo
wěk welmi obmezen a slab jest, dnes žije; zýtra umírá
A kosmopolita, toto stwořeníčko bídné, již tím sa

u mým náramnou nemoc a slabost swého ducha jewí,
že se za kosmopolitu vydává.

Wšickni slawní mužowé u swých krajanů, u swého
národa nejprwé působiti a dobročiniti začali. Sám
jebožský wykupitel začal nejdříwe působiti we krajině
té, již si na zemi za vlast swau byl obral, mezi těmi,
jejichžto bratra podobu na se přijal, ačkoli tehdaž
opowrzení a silau nepatrní byli. A přece swaté nauky
křesťanského náboženstwí hory doly, jako slunka zař
přestaupiwše, na okolní národy brzo se proti všemu
přikopí rozbleskly. Spasitel wěděl, že jeho národ
wyslanstwí k jiným národům na sebe přejma, na
wšechny strany blahodajné křesťanstwí rozšíří. Tím
nás naučil, že chtíce na čłowěčenstwo celé působiti,
nejprwé na jednu částku jeho, totiž na ten národ,
jehožto audy božím řádem učiněni jsme, působiti
máme. Každý národ we čłowěčenstwu jakési powo-
láni a wyslanstwí na péči má i mýti musí, nechce-li
swé důstojnosti a wáznosti u swých sausedních národů
pozbyti. Kdo jen něco o tom přemýšleti bude, snadno
spozná, že každý kosmopolita budto na duchu sla-
bochem aneb necitelným sobíkem jest, jenž takowými
frasemi ohlupuje a klame lidstvo, by jen sám žádných
obětí přiněsti nemusel. A práwě kosmopolitismns,
tato obluda přišerná, nejwíce mezi boháčemi rejdl.
Boháči u všech národů k všeobecnému blahu ze
šlechetného pudu w poměru nejméně přispíwali, pro-

tož nízadné vlasti a nízadného národa neuznávají jenom ku swému swatému užitku se modlejí a rozko po swětě vyhledávají. My neupíráme, žeby me boháčemi nikoho nebylo, jenž by šlechtně jednaj oběti byl nepřinášel walné — ale jest jich málo. proto přislowí u nás powstalo: „*Na chudých sw stojí.*“ Kdo wám řekne, zawrhna vlast a vlastene twi: „*já jsem kosmopolita*“ (swětán), wýslowně wa oznámil, že je zpozdilcem aneb ničemníkem.

Mysleme si, žeby nastaly u nás a w západě Ewropě zlé roky a neurody (před čím nás Bůh z chraň), w patách za nimi by welká drahotá, hlad a mor (jako se toho w dějeprawě národa našeho p úpadu Otakarowu s bolným citem dočítáme) uboh lidstwo walem dávaly. Někdo z nás Čechoslowan jenž tyto řádky čítá, bydle mezi bratry Poláky, ta by swau přičinliwostí a požehnáním božím zbohatnul, žeby 10,000 korců obilí k umenšení bídy obětowat mohl. Drahotá, hlad, mor ale nejen w Čechoslawech ale i w Němcích, we Francauzích, Wlaších hrůzně bi se šířily. Kam dříve swau pomoc ponese? zajist k Čechoslowanům, t. j. k Čechům, Morawanům, Slo wákům, Slezákům. Proč? Jediné proto, že to je j jeho národ, w němž swůj půwod t. j. rodiče, bratři, sestry, příbuzné, přátelé, dobrodince, krajany m wděčnost a přirozený pud jej tam potáhne atd., pa to, že swau oběti znatně aspoň w jedné krajině neč

dobrého způsobi, kdežto na caparty ji rozděliti nicde by ničeho vlastně nedocílil, aniž by svým přičinem velkých posobníků za sebou potáhnul. Jinak by opět jednal, kdyby s 9000 korcemi své krajany zachowati mohl; pak by ovšem desátý tisíc korců na lásky ku člověčenstvu našim sausedům Němcům a na umenšení bídy dal, protože nám na sausedu nejvíce záleží, aby na žiwoty nebo w dobrém stawu zachován byl, jelikož saused sausedu nejbližším pomocníkem býti může, ano i býti má. Naši sausedé zeměnci we své nepraktické učenosti, více se starají o Turky, Persany, Indy, nežli o své sausedy Slowany; ale do toho nám nic, my se chraňme bludu takového, a všímajíce si kolem sausedů všech vážme si jejich, hledme si jich ušlechtilým charakterem, maustrým jednáním nakloniti.

Něco jiného to jest, když řekneme *člověk*. Jako člověk neberu ohled na národ, náboženství, podnebí; na člověka působiti mohu, ano i také mám, pokud mi síla stačuje, protože je člověk jako já. Ale aby jediný člověk na všechny národy neboli weškeré člověčenstvo působiti mohl, jakož kosmopolita svým krajanům šwastá, je pauze wrtocha slabých mozků a hnusných sobíků. Wlastenec a člověk jest cosi nerozlučitého. Prawý wlastenec bude swau sílu saustředowati, aby na své krajany neboli svůj národ znatně působiti mohl, ale také ztrápenému cizinci,

moha jemu pomoci, wkládne pomáhati bude, přijat
ho pod swau hostinskau střechu, protože člověk
jest.

Protož, milí Čechoslowané, buďte dobrými w
stenci a úsilně o to pečujte, aby vaše vlast Čech
slawská zkwítala, jak toho Wáš milostiwý wladář s
dečně žádá. Neboť my na sebe, na swau vlast ne
wíce působiti můžeme, protože se známe, buj
hlawy, dobrá srdce a wůli k činům pohotowu máme

Wlastenstwí w toho jen řádrách můž rozbiti stan swůj,
Kdo s spanilau ctností k národu lásku pojí.

Al. W. Šembera.

Který národ k wýměně myšlének nic vlastního nepř
náší, ten ani w počtu wzdělawých národů se nepočítá, i je
jakoby ho nebylo.

Frant. Palacký.

Strojtez watru, žiřte swětlo,
Wlast ohniřtě jest to zlaté,
Kdeřto třesawým plamenem
Žertwa hoř, k počtě swatě
Rozřatá slawským ramenem:
Plamen w řádrách wůli plodí,
Wůle skutek blahý rodí,
Strojtez watru, žiřte swětlo.

(watra-oheř)

Liřardůw „Hlásník z Miloslawc.“

Ale meze wlasti nerozborné,
Jichž se bojí tknanti potupa,
Jsau jen mrawy, řeč a mysli sworné.

J. Kollár.

Zvláště *Wy*, milí jinochové a dobrosrdečné di-
wenky, co krásná naděje budaucnosti, dítěti laska-
wosti starší pokolení, mající sílu a pomoc w rukách
swých, zbuzujte, aby na swůj národ w potomstvu ne-
zapomínalo, a k obětem a činům přichylnější bylo,
jelikož malými oběti w přítomnosti welkých vý-
sledků dosáhnauti by se mohlo; mine-li ale nedba-
losti wrstewníků doba příhodná, potomstvo silau
ohromnau i oběti nesčíslnými nikdy wíce výsledků
těch nedosáhne. Cokoli dobří lidé činíte, pro sebe
a swé potomstvo činíte. Nezapomeňte na onu krásnau
naši úlohu, již wysoce vážený a zaslaužilý p. Dr. J.
Swatopluk Presl w Kroku na rok 1828 jadrně projewil:
„Naše položení mezi ostatními národy, příbě-
nowé rodu našeho a dosud získaná wzdělanost nám
dokazují, že naše powolání jest slaužiti na přewod
wzdělanosti ewropské k jiným wzdělaným rodu našeho.
Nyní když obzwlaštní wěk we všeobecném nastal dě-
jinstwu, neslužno nám laudati se a prázdni, poro-
ku-li potomstwa se nehrozíme.“ Pročež, majíce kla-
nawé kosmopolity w opowrzení, naši Čechosláwu
upřímným srdcem a pewnau wůli ozdobujme, ři-
číce se radau, již Jeho c. k. Wýsost, slawný náš
arcikníže Jan na prwním posezení společnost ku po-
zbuzení promyslu w následných slowech podává: *)

*) Wiz: Allgemeine Zeitung Nr. 274 v. 1. Oktober 1839.

„Čas nový wypuzuje starý; prwnější
 požaduje wědomostí weždy přibýwajících
 powšechné zlepšení, neustálé bádní, pře-
 mýslowání, jednání, aby we stejné výšce
 se druhými se udržel, kteří podobnou
 snahu se řídí, i klade to za wýmínku své
 jsaucnosti, neponecháváje cesty mezi, za-
 hubným pozastawowáním-se a plodonos-
 ným postupowáním. Neklamejme se; my
 nyní počínáme, kdežto již arci mnozí
 drahný čas před námi začali, následowně
 nás daleko předešli; potřebí weliké čin-
 liwosti, bychom oněch dostíhli. Ale bu-
 deme-li jen chtíti, a swornomyslně a ne-
 stále chtíti, pak se to stane, a my musíme
 jednau chtíti. Časowé nás napomenuli
 že swrchovaná potřeba se powzněsti, čin-
 nými se státi, bychom pozadu nezůstali.
 Takových upomínek nemá se proměškati.

**Národu je materský jazyk nejdražší dědictví
a nejvýbornější prostředek, aby se vzdělal
a obecné blaho své upewnil.**

(Dr. a Prof. Jan Swat. Presl).

Těž do srdce svým krajanům o literaturu českoslowanskou vysoce zasloužilý p. Dr. Jan Swatopluk Presl, c. k. prof. na universitě pražské, rázně mluví ve předmluvě ku přewodu swému pod názvem: Barona Jiřího Cuviera Rozprawa o přewratech kůry zemní, w Praze 1834, str. IV.:

„Mnozí se budau diwiti mé nesmyslnosti, že jsem přeložil spis do národního jazyka, kterýž pro sprostý lid a jmenowitě pro sedláka není, majíce za to, aby o takových a podobných věcech ničeho nezvěděl, aby zůstal we své neumělosti, ješto tak swau bídu méně pocítí. Nebudu tady tento nelidský, našemu věku největší hanbu dělající domysl wywracowati, anobřž připomenu, že takowéto řeči, třeba od lidí ušlechtilých a urozených pronešené, každého Čechoslowana, vlast swau wraucně milujícího a o čest a dobro její bedliwého, nejwejš urážeti musí, a sice proto, že smysl jich tento jest: „Čechoslowane, odstraň se ode swého národa, odlož swau národnost, přestaň býti Čechem, staň se Francauzem nebo lépe Němcem, Maďarem, zapomeň dle našeho příkladu na

swůj přirozený jazyk, kterýž beztoho jenom skrovnému počtu lidu newzdělaného jest vlastní a pro-
tož hrubý a nemotorný; buď jeho nenávistníkem, an
jeho zhaubcem.“ Slabý člověk snadno takovým
žwastáním dá se zaslepiti, lenoch nalezne w tom pod-
poru swé pohodlnosti, a pochlebník, po přízni sli-
dící, všechno to co náleží protřelého rozumu, dlu-
hého přemítání a zralého posuzování bude wychwa-
lowati. Zdaliž takové počínání zasluhuje, by násle-
dováno bylo? Jazyk jest jedině dědictwí, kteréž od
našich praotců na nás přešlo. To zděláwati, to roz-
množowati, to rozšiřowati jest powinnost swatá kaž-
dého dědice, chce-li předků swých hoden býti. Toho
hájití, opatrowati, zastáwati a obraňowati káže ucti-
wost, kterau praotcům jsme dlužni.

Jazyk jest weliký prostředek, kterým praotcowé
s námi rozmławají, nám swé weliké činy w celé kráse
a jasnosti objewují; on jest památník weliký a vše-
obecný, z ust do ust celého národa přecházející,
stálejší nežli stawení z mramoru a mědi wywedené.
Jestliže rozkotání a zboření bezdušných památníků
jmenujeme barbarstwím: jaké jméno zasluhuje wyple-
ňování jazyka národního, s duchem člověčím, nad
který nic dražšího neni, auzce spojeného?

Jazyk jest také prostředek, kterým s našimi bra-
try mławíme, kterým je vyučujeme, kterým w nich
mráwnost a náboženstwí wstěpujeme. Kdo ku vzdě-

skládání lidskému cizého jazyka vyhledává, ten plýtvá
pro lidským živobytím, mrhá sílu mládeže, maří čas,
likviduje chuť ku dalšímu cvičení, ruší jednotu duše,
znižuje pocit mravní a nábožný. Mluví k národu
po jazykem jemu srozumitelným: snadno a brzo wnukne
i do nejvnitřnější části duše jeho.

dle Národ německý tolik výborného o národnosti a
hovoří o ceně jazyka sepsaw nezdá se, že to opravdu myslí,
až aniž vyniknul na stupeň té vzdělanosti, aby cizí ná-
rodnosti sobě dle zásluh vážil. Ale co dím německý
rod národ? Což jsou to opravdu Němci, kteří proti nám
kaž tak hrubě se prohřešují? Nikoli. Jméno jejich sobě
obě přiosobují někteří z našich, jako vrány paví péř,
co ale jejich příkladu nenásledují. Pravý Němec, ná-
rodností nadšený, váží sobě i cizí. Nedoněmec ale
nebo nedoček, nedomorawan atd. jest jako nedopýr:
i tu se přidružuje ssawcům, vychlaubaje se býti čtvero-
se nožcem, tam zase oblibuje si jméno ptačí, vypínaje
ci se křídloma nemotornýma, jak brzo tu nebo tam mar-
ně nosti jeho se lichotí.

ci Politování hodno, že vzácnější částka člověka,
e duše jeho nezkrocenau přepjatostí pominulá, zdá se
ne jewiti hned důstojnost Boha, hned panowníka, hned
ušlechtilau, hned nejbídnější a nejopovrženější po-
wahu skotskau; ano tělo půwod svůj neústawně pro-
náší. Tak mnohý Čechoslowan a vůbec mnohý Slo-
wan pozbyw rozumu, swau vlastní winau nebo př-

kladem zlým vydává se býti Němcem, Wlachem, Ma-
darem, Turkem; tělo ale věrnější svému původu
pořáde zachová ráz svůj, an mu příroda newy-
hladitelné wyryla do obličejě znaky, které lháře an
podwodníka ustawičně na odíw dávájí a trestají.

Nedávej se, milý vlastenče přemluwiti, že řeč
cizá člověka dělá učeného, auhlednějšího, důstojněj-
šího, ba i urozenějšího. Takowými důwody chtějí
swůdcowé swau tupost a neumělost jazyka sobě přir-
rozeného zakryti a okrásiti. Jazyk owšem jest pro-
středek k učenosti a vzdělanosti; žeby ale paulé a
snad dosti daremné naučení se jazyku cizému učenost
přinášelo, nebude nikdo se domníwati; an podle toho
bylby každý Nečech již od přirození učeným a vzdě-
laným. Já twrdím, že člověk, přiučuje se jazyku ci-
zému a zanedbáwaje svůj vlastní přirozený, nazpátek
we vzdělanosti kráčí, protože by čas, jazykem cizím
zmařený, na vzdělání se w jazyku přirozeném wyna-
ložiti byl mohl. Že člověk u nás německy mluwící
jest auhlednější a důstojnější, mohau jen neuměli
sprostáci mysliti. W Rusích, Němcích, Francauzích,
Wlaších a j. všickni lidé nejurozenější a nejsprostější
jediným jazykem mluwí, a nicméně se dobře roze-
znáwají, třeba by šatstwem i postawau těla se nelíšili.
Jak brzo usta otewrau, hned se pozná jejich powaha.
Wzdělaností tedy se lidé rozeznáwají. W mém ži-
wobyti naskytlá se mi často příležitost, že Čechové,

Morawané, Slezáci, Slowáci po německu dost bídně mluvíti se naučili a to s náramnou nesnází, s velikým namáháním; mimo to ale zhola nic neuměli. Kdyby tu pilnost byli vynaložili na čtení knih w máterštině napsaných, jací by to byli mužové! duch ale jejich umořen byl nešťastným způsobem, k jich vzdělání nebyl vyvoleným. Hrůza a strach před trestem naruživosti jejich krotily; ze vlastního přesvědčení, jakowáž ze vzdělanosti a z nábožnosti vyplývá, ničeho nedělali, majíce se w žiwobyti swém co mašiny, jenž rozpuzeny jsauce, swé práce bezdušně konají dotud, pokud tělesnosti swau se nezastawí.

Nebude, kdoby pochybowal, že umění několi-dera jazyků jest užitečno. Aby ale jazykové cizí ke chlaubě marnosti slaužili, aby skrze ně jazyk přirozený se zawrhoval, to jistě nižádný rozumný schwalowati nebude a nemůže. Jazyk cizý jest toliko pro tu osobu, která jej umí; národu cizému, týmž jazykem mluwícímu, ničím neprospěje. Dokonalá známost jazyka materského ale má dvojí cíl: první potahuje se na osobu, druhý pak wztahuje se na naše krajany a bratry, jimžto w jazyku srozumitelném wszeliké užitečné umění wštěpowati jsme powinowáni.

Protož, milí Čechowé, Morawané, Slezáci a Slowáci, zůstaňte swým praotcům wěrní, a budete jistě mezi Slowany první; přidružíte-li se ale k jiným národům, wždycky zůstanete poslední.“

(Fr. Ladislawa R.)

Dvě strany teď znikají v Slowanech: buďtež ticho, vášně
O strom jedna celý dbá, a druhá jen o list.

J. Kollár.

Nezřídka dávají nám nepřiznivci jazyka i národa
našeho, ano i dosti zhusta

„Odrodil synové, jenž své sami matce začasť,
Bič macechy hříšné oblizující, lajť,“

upřímnau radu: abychom, opowrhnauce *přirozeným*,
národním našim jazykem, k Němcům nebo k Maďa-
rům se připojili a jejich jazyk přijali, za příčinu udá-
vající to: „že je síla naše nepatrná, příliš *nepatrná*,
že literatura naše vlastenská zkwěsti nemůže, jelikož
prý čítající obecnstvo *nepatrné* a *obmezené*, pro-
čež prý marná práce literaturu pěstowati, která se
pro delší čas udržeti nemůže; nejlépe prý tedy uči-
níme, když všemožně k tomu přispějeme, aby se lid
českoslowanský *zněmčil* nebo *zmaďaril*, aby pak
z bohaté literatury německé poučení o všech věcích
nabýwati a osvětlu wůbec sobě oswojiti mohl, kterauž
prý mu w literatuře na tak malau krajinu obmezené
nikdá podati nelze.“ Eihle! dejme pozor, již se sau-
mraká! nebo pánové tito pro tmú nás newidí! — A

je to skutečně tma, ale je to tma nerozumu, tma nevědomosti, ba i tma zloby, neboť nepřítel a závist jim kola před očima dělá a mlhu neustále plodí, tak že nikdy jasné prohlednutí nemohauce, ani sám národ náš a jeho velikost, ani cestu ku blahu a osvětě nejrychleji a nejjistěji jej vedoucí nepoznávají! —

Ba skoro se zdá, že pánové tito národ náš aspoň desetkrát zmenšujícím sklem pozorují, že se jim, ač nedávno teprva jako samoleť omladlý, právě w nejkrásnějším rozkvětu bujaré jinošské síly se nalezaje, jako starček trpaslík již již do hrobu klesající ukazuje. Lépe by zajisté přemaudří mudrlanti a neprošení rádcové učinili, kdyby místo marného tlachání do nějaké nové statistiky nebo zprávné geografie nahlédli, a něčemu lepšímu se poučili. Na omylu jsau nepřítelwci naši, pakli myslují, že pauze Čechové národní naši literaturu pěstují. K obecnstwu literatury této náležejí všickni Čechoslowané, a sice: Čechové, Slowáci w Uhrách pod rozlehlými Tatrami, Mořawané a Slezáci.

Přikročmež k udání počtu všech Čechoslowanů, jenžto dohromady jeden krásný čtyřlístek, silný literární celek, jeden národ činí:

Králowství české má dle sečtení od roku 1837 4,059.546, roku 1846 počítá statistika 4,457.120 obywatelů. Jelikož ale wíme, že asi 1,000.000

německým jazykem mluví, tedy obnáší počet Čechoslovanů v Čechách 3,131.000.

Morava a Slezko mají 2,200.000 obyvatelů. Dle udání zeměpisu Balbiho je v těchto zemích 600.000 německých obyvatelů—tedy Slovanů 1,748.000.

Wšichni Uhrowé, u věcech vlastenských zběhlí, jako wysoce učení a vůbec vážení páni: p. zeman Čaplůwič, p. zeman Bělopotocký, p. zeman Palkowič, p. Dr. Ladisl. Bielek, p. Baron Medňanský a j. v tom se shodují, že síla Slovanů daleko sílu Maďarů přewyšuje. Maďarů v Uhrách slavný zeměpisec Balbi udává 3,500.000. V koruně uherské dle nejnovějších statistik se asi 12,000.000 obyvatelů počítá, kteří we dva oddíly se rozpadují a sice:

Oddíl I. slowanský.

Slowáků *) 3,096.000

Ilirů, totiž: Horwatů, Slawonů, Srbů,

Slowinců, Bulharů, po vojenských

hranicích 2,800.000

Rusínů 690.000

Židů slowensky, ilirsky mluvicích . . 120.000

Cikánů po slowansku mluvicích . . . 10.000

Walachů (mišenina Slovanů a Římanů) . 1,220.000

Saučet slowanského žiwlu . 7,936.000

*) Diwná věc, že naši učení tak náramnan křiwdu Slowákům omylným jich sčítáním učinili. Jako o závod jeden za

Oddíl II neslowanský.

maďarů	3,500.000
romců	600.000
maďarů, maďarsky mluvících	40.000
rumunů, Řeků, Turků a. j.	20.000
maďarů, maďarsky mluvících	10.000
Saučet neslowanského žiwlu	4,570.000

Powážíme-li, že maďarská řeč asi polowinu slow
 : slowanského jazyka, jak wysoce učený p. Prof.
 ankowský swým slowníkem důkladně dokázal, při-
 la: tedy *slowanský žiwel*, jsa nejčtetnější a nejčilejší,
 leko přewládá, w němž koruna uherská základ swé
 y a sláwy má, i z něhož jen jistější a všestrannější
 aho powstati může.

druhým jich na 1,800.000 bez rozmyslu udával, t. j.
 prohlásil jich za národek, jež snadno budto zmaďariti
 nebo zněmčiti lze. — Weřejně se w Uhrách Slowákům do
 očí mluwilo: „Die slowakische Sprache muß ausgerottet
 werden.“ Kdežto zdravý rozum a bystré oko, pozorujíc
 rozlehlost slowanského kmene pod Tatrami i po Uhrách
 jižních, pak hauštku a lidnatost jich dědin, lehko Slowá-
 kům statečným zhaubného omylu beze všech statistik do-
 zřítí se mohlo.

Sečteme-li všechny Čechoslowany, ob-	
držíme Čechů v Čechách	3,457.000
Čechů, Moravanů, Slezáků a Slowáků	
we Widni bytujících	90.000
(Wojsko, přicházející a odcházející řemeslníci, pracovníci atd. nejsau w tom sečtení.)	
Čechů a Moravanů w Prusách asi *) .	30.000
Moravanů a Slezáků rakauských . .	1,748.000
Čechů, Horwatů, Slowáků w Rakausích	
na pomezi Čech, Morawy, Uher asi .	10.000
Slowáků	3,096.000
Saučet Čechoslowanů .	8,431.000

*) Pro znamenitost připomenauti musíme osad českých, w cizině vyhnanecmi z vlasti našich, Husity a česko-morawskými bratry založených. Ačkoli osady tyto již celé století pod německau vládau, kol a kolem Němci obklíčeny a vůbec w dosti nepřívětivých okolnostech se nalezají, přece národní svůj český jazyk neporušeně zachowaly, a tímto jazykem dílky své we školách vyučují a služby boží wykonávají. Jsauť pak tyto osady, mimo drážďanské, pod pruskau vládau : w *Berlíně*, pak w *Nowé Wsi* u Berlína (1600 obyw.), ostatní w Slezku : w ředitelství wratislawském we *Střelině* (*Strehlen*), *Husinec* (161 domů a 1100 obyw.), *horní, dolní a střední Poděbrady* — pak *Slaný*, *Chudoba* (500 obyw.), německá *Čerma* (we Kladsku), kdežto i katolické služby boží w českém jazyku konají (1000 obyw.), *Jukubowice* (230 obyw.), *Bu-*

j. Slowanů w Čechách, na Morawě, we Slezku a na
owensku *) — jeden a týž spisowý jazyk majících.

Jak, maudři rádcowé? Prawda, že pěkná hrstka
u přes 8,431.000? Necht' nynj rozsaudí zdravý ro-
m, co je přirozenější, co výhodnější: aby se každý
těchto 8 millionů, jenž w něčem poučení potřebuje
a to potřebuje každý člověk bez výminky —
jprwé německému jazyku naučil, a pomoci jeho te-
wa z německé literatury poučení pracně dobýwal —
eb aby se vzdělanci národa toho jemu k vůli ja-
ku jeho dokonale naučili, a jemu pokrm dušewní
aterským jazykem podávali? — Myslím že přes
millionů lidí zasluhuje, by se jim k vůli a pro-
ěchu literatura pěstowala! Zdali tu nebude walné
recenstwo, knihy kupující a čítající? .

Pakli knihu wůbec *potřebnau* a *užitečnau*, *pro*
i obecný srozumitelně napsanau ze 500 občanů jen

kowina (250 obyw.). Pak blíž *Wartemberka*, *Bedřichůw*
Tábor (340 obyw.) a *Žižka*. Končůň w ředitelství o-
polském: *Bedřichůw Hradec* (800 obyw.) Též tam nale-
zá se tak řečená *pruská Morawa*: městečko *Krč* (1500
obyw.), a w okolí jeho 4 wesnice, což dohromady dělá
lenní statek, příslušící arcibiskupu olomůckému. Wšech
dohromady přes 20,000.

*) *Slowáci* obýwají asi 4000 osad, mezi nimiž Čaba má
28.000, Sarwaš 18.000. Slow. Komloš 12.000 atd. oby-
watelů.

jeden kaupí, t j, na *jednu* osadu 1 wýtisk počítaje, bude tu 16.000 wýtisků třeba *). A pakli se knihy méně všeobecné jen 8.000 odbude, což to není veliké obecenstwo? — aby se knihy vědecké 800 wýtisků prodalo: což pro knihu vědeckau welmi znamenité obecenstwo! a to bude, pakli — ze 12.000 Čechoslowanů jenom jeden vědeckau knihu kaupí. Kdybychom, neberauce ohled na toto čtné obecenstwo, pořáde cizými jazyky knihy spisowali, tedy tento díl člověčenstwa právě w srdci Ewropy, ze 8.000.000 záležící, beze všeho pro život a pospolné blaho potřebného poučení zůstati musí.

Pakliby se někdo domýšlel, žeby 8,431.000 Čechoslowanů vážných a půwodních spisowatelů, učitelů atd. ze sebe těžce wynořilo, welmi na omylu jest. Neboť jisto, čemu nás zkušenost a dějeprawa osvěty učí, že obyčejně w 100.000 člověků *jedna jenialná* hlawa se wynořuje, od níž záhřejné swětlo až do sprosté chalaupky dříwe pozdě dopaprskuje. Dle takowého poměru w našem čtyrlístku, pakli se o školy a příležitost postaráme, 80 tvořících a půwodních

*) Zábawných listů pro lid wenkowský se skutečně w Praze 10.000 wýtisků tisklo, a to ještě Morawa a Slowensko ničeho o tom newí. Hošpodárského kalendáře w Praze tiskne se každý rok pro Čechy přes 50.000 wýtisků. To jsau dějiny!

hlav míti můžeme, jenž slowem, pérem, činem znamenitě literaturu obohacující powzněsti, a vzdělanost rozšiřowati mohau.

Wás ale, kteří ještě potřebu literatury národní pro tak četný národ neuznávající zněmčení nám radíte, ptáme se: jakými prostředky zněmčení to dowedete? Není tak snadno národ osmimillionový jazyka materského zbawiti a cizý jemu wnucowati! Jenom neslýchaným ukrutenstwím, tyranstwím a krweprolitím, nade kterým prawdomluwná historie věčně *běda!* wolati bude, dowedlo se zněmčení polabských Slowanů. Znatel historie wí, jak Jindřich lew saský we XII. věku, jak Albrecht medwěd a jiní jmen zwěře drawé hodní, s ubohými Slowany nakládali. Byliť uwrzeni w tuhé otroctwí. Wsechněm bylo zakázáno do pořádku nějakého řemeslnického aneb do měšťanstwí wstaupiti. Přísným zákonem bylo zakázáno před saudem slowansky mluwiti — a kdoby se byl přece opowázil promluwiti, aneb aspoň německy byl neuměl, byl již tím samým odsauzen. — Ano, někteří tak daleko nelidstwí to dowedli, že ubohým Slowanům we vlastním obydlí s manželkau a dětmi slowansky mluwiti zakázali — a kdoby se byl opowázil, přísným trestem trýzněn, a mnohý až do smrti ubit byl.

Náramné množství Slowanů bylo zawražděno — a proč? Proto, že byli Slowané, slowansky mluwili,

po slowansku swobodu a samostatnost swau hájice hrdinsky bojowali. Ukrutenstwi wěků těch bylo tak náramné, že sám *Herder*, ač Němec, prawi: že *Němci tehdtáž těžce na Slowanech se prohřešili*. Již od wěku IX. ausilně pracowáno na zněmčení Slowanů po *Labi*, *Odře*, *Baltu w Luneburgu* atd., a přece se zachowali na mnoha místech Slowané — dle swědectwi německých spisowatelů — až do nowých časů. W Hanoweransku se udrželi až do polowice ano misty až do konce 18ho století. Ba podnes ještě stáwa potomkůw Slowanů polabských, slowansky mluwících, jakož jsau Kašubowé, Srbowé lužičti (u Němců Wendowé zwani). A jaké prospěchy wykwtly z barbarského toho zněmčení? Krwawá takowáto setba, člowěčenstwi nanejwejš zohawující, nikdy blahodějnau aurodu přináseti nemůže.

Právě we krajinách těchto, kde nešťastní Slowané jazyka swého oblaupení přebýwají, posud ještě wzdělanost dokonale ujmanti se nechce, tak že se zdá, jakoby ona půda, tolikerau krwi napájená i cizau nohau udupaná, ani semenu wzdělanosti zrůstu dopřáti nechtěla, a jakoby duch, tak dlauhým barbarským nátiskem w těžkau smrtнау mdlobu upadlý, ani wíce zpamatowati se nemohl. Nuzný je posud žiwot jich dušewní, a posud ještě národnost, řeč a mrawy německé dokonale s půwodními w jeden stejnoba-

wný celek sliti se nemohly. Neb, jak Kollár o
ch pěje:

— tak přehluboko wtlačila znaky Sláwn synům swým,

Místo že jich vymazat nikdo nemůže ni čas,
c dvě řeky, spojilo když i jich vody jedno řečiště,

Předce i po drahé cestě je barva dělí:

Rowně tyto zmatené násilnau národy wojnau

Až posawád lančf dwňj očiwidně žiwot.

Nejsau ni Slowané žiwotem, nejsau ani Němci,

Půl toho, půl toho jen jak netopýři mají.

Eihle to jsau následky blahodatiné, powstávající
změny národnosti, ku které nadřečení rádcové
s nabizeti se neostýchají! — Co mohli oni náro-
vé, kteří již w onom barbarském věku w orbě,
omyslu, kupectwí *) a we všem občanském vzdě-
ní tak welice byli prospěli, že, jak někteří učení
mci uznávají, z ohledu civilisace neb občanského
dělání Němce, podmanitely své, daleko přewyšo-
li **), co mohli národové tito welikého a užiteč-
ho we vědách a umách ještě mnohem více do-
sti, kdyby je byli přirozenau cestau, totiž národním

*) Slowané, můžeme říci, že z Asie s pluhem na ramenau
přišedše sewerní Ewropu prwní vzdělávali. Tak nazwaná
Hansa Hanfsåbåte jest pomníkem jejich kwětaucího ob-
chodu.

**) E. v. D. we své „Geschichte Ubersicht der slawischen
Sprache und Literatur, Berlin 1838, str. 254.

jazykem bez překážky neustále pěstowati mohli! A tak cizým jarmem utlačováni, dewatero století — nenahraditelného času! učením se cizému jazyku ztratili, ješto vzdělání materského jazyka a w něm užitečným naukám obětowati by byli mohli.

Jelikož pak za našeho oswíceného věku uvažování cizého jazyka tak násilně hnáti se nedá — a nesmí, jinými ale prostředky mnohem zdlauhawěji by se pokračowalo: nelze ani na to pomysleti, žeby se zněmčení národa našeho do 1000 let dokázati mohlo. — A co jiní národové po těch 1000 letech ustawičně užitečné vědy a umy vzděláwati a statným krokem u vzdělanosti pokračowati budau, my, učíce se po celý ten čas cizému jazyku, wšecky vědy bychom zanedbáwati museli — a zajisté bychom pak, byť by nám i literatura stokráte silnější německé na pomoc byla, ostatních národůw nikdá u vzdělanosti wice nedůstihli.

A dejme tomu, abychom dle rady pánů civilisantů svůj národní, přirozený, dědičný, všem rodákům srozumitelný a milý jazyk zanedbawše cizému jazyku se oddali, we vyšších ústawech a školách jej uwedli, vědy, umy w něm zděláwali: jistiti můžeme, že jen jisté wrstwy w národu by se cizině oddati mohly; ostatní wrstwy národa, nemajíce pro práci času, cizého klíče ku vzdělanosti vyhledáwati, k newědomství, hlupství, powěrám atd. odsauzeny by zůstaly.

Wyložíme-li to počtem, myšlénka našincům jasnější bude. Lidé bohatší, jimžto netřeba za příčinou zdejšího chleba se klopotovati, majíce ovšem času zbyť, mohau sobě cizým jazykem a vědami pohráti; a připuštěme, žeby jich bylo *million* neboli 100.000, což welmi vysoký počet jest, a dejme tomu, by se k. p. němčině nebo frančtině naučili, žeby li s to, knihám mravního a vědeckého obsahu těchto jazycích psaným rozuměti, tímto způsobem be vzděláwati: přece 7,431.000 lidí zůstáwá, jenž bau, řemesly, obchodem atd. se zanáseti musejí, ažto tedy nížádného času ku plýtwání a maření neýwá, aby se gramatice cizého, jim nemilého jazyka pluhem učili, aneb w dílnách we slowniku se hráli. A těmto 7,431.000 lidí, prawíme *sedmi millionem*, žádného jiného prostředku nezbywá, aby swé ušewní, pospolitě, promyslné blaho rozmnožowali, ujistili, nežli tworcem jim propůjčený idiom — *národní, powsěchný jazyk, oblíbená, snadná, srozumitelná, živá materská řeč*. A těch 7,431.000 lidí, až tak welice poučení potřebují, aby sobě práce ehčiti, plodiny zemské lépe zpracowati mohli, jenž kowý wplyw mají na blaho státní atd., we vychwáném swětle XIX. století temnotě zanechati máme? K takowému barbarstwí nám wlidná oswěta XIX. oletí radí a nás přemlauwá!

To je ta vzdělanost, k nížto nám panáčkové tito

cestu ukazují, radce nám, abychom národní řeč literaturu zrádně opustivše, cizau za vlastní přijali. A když tito podvodní lidmilové radau takowau, nom blaho naše — jen vzdělanost naši, jakož c p. H. Normann a j.), skutečně žádají, pr totéž jiným, nás na počet menším národům nerac — Proč neradí *Řekům*, kteří též německému pa wnikowí wěrní jsau, aby swůj jazyk zanedbawše c přijali? Jest jich jenom 976.000, tedy právě 8kr méně nežli nás! A přece maudrá vláda jejich w n nowějším čase národní universitu zakládá, řeč i lite turu jejich všemožně podporuje! — Proč tutéž ra nedávají *Švédům*, jichžto počet na 3,112.000 udává? Ačkoli daleko počtem nás nedosahují, př mají dvě university, množství škol a učených ústa — *a vše to národním jazykem*; a literatura jej mnohé welmi ušlechtilé plody národu podala. B nictwí Švédů zvláštní něžností a půwodním sw rázem, ježž sewernímu půwodu swému děkuje, se znamenává. Ani *Norwežané* na to nepomyslí, za niti nářečí swé na *šwédské*, jehož vláda jejich uží aneb na *německé*, znamenitau literaturu mající, učení jejich s Dány, s nimiž národ ten dříve w den národowý a politický celek spojen byl, jedno písenního jazyka užívají *). Počet Norwežanů

*) Ačkoli ted' Šwédové jsau panujícím národem, nemam

převyšuje ani počet obyvatelů čtvrti našich krajů bydzowského k. p. boleslawského, hradeckého, chrudimského. Jejich počet jest 1,241.000. A Dánové, ačkoli počet jejich národowců (nacionalů) jenom asi 2,221.000 obnáší, k horlivě pěstují přece národní swau literaturu! Jejich vzdělání, řízení a obcowání naskrze národové st. Dvě university národní; množství gymnasií, poučných ústawů a spolků blahodějně působí na národní osvětu, a 60 časopisů nimi vydávaných osvědčuje znamenitau jejich literární činníwost. Ba i chudobní *Islandané*, pod dánskau wládau stojící, we svých školách a ústawech poučení we starobylém wém materském jazyku dostávají, ačkoli jich jediná aše Praha 2 kráté počtem převyšuje. Jest jich toko 50.000. A komuž není známo, jak weliké počesti nabył národ *hollandský*? Powážíme-li množství pisů hollandských, do všech haluzí wěd, um a řemesel sahajících a jich na mnoze znamenitau jádrnost wýtečnost, nemůžeme mysliti jinak, nežli že národ, enž tolika wzácných děl byl půwodcem, musí býti árod *mocný, četný*, slowem národ *welký*. Nahledawše do statistiky najdeme, že králowství jejich má

jím posud na mysl, Norwežany nutiti, aby se pošwédili a nikde se jím nepřekáží, se příbuznými Dány společně literaturu wzdeławati! — Jak se tuto wede našim bratřím Slowákům w Uhrách?

3,053.000 obywatelů. A však weliceb ylby na omylu kdoby se domníwal, že všickni tito národové Hol-
landané jsau. Již samotné welwéwodstwi Lucem-
burské, naskrze od Nehollandanů obywané, má
154.000 obywatelů, a w samém králowstwi holland-
ském jest množství Němců, Wallonů, Frisů, Flaman-
danů, kteříto všickni rozdílným a vlastním swým ja-
zykem mluwi a piší, tak že se počet národowců hol-
landských nejwyše na 2,000.000 udati může. O we-
likých zásluhách a obrowských činech newelkého ná-
roda toho slawné dává historie svědectwi. Byl za-
jistě čas, když národek tento na všech téměř mořích
jako nyní Angličané, vládnul; byl čas, že se litera-
tura jeho jinonárodowým netoliko na bok, ale w čelo
postawiti mohla. Zásluhy Hollandanů o jazykoslowi-
zeměpis, jelowědu (mathematiku), plawectwí, přiro-
doskum, lékařstwí, zvláště w pytwě (anatomii), jako-
i we všech umách, kdož nezná? kdož nezná nizoz-
zemskau malbu? — jsauť wytečné a všemi národy
jednosworně uznané. *A mohli-liž oni — proč my ne?*

Zajistě i my totěž dowedeme, pakli jen také
rowněž jak oni jazyk národní milujíce vzděláwali, to
my též vzděláwati budeme, kterážto ctnost Hollan-
dany tak welice ozdobuje. Slowůtný krajan náš pe-
Erazim Wocel, pobyw mezi nimi, takto o jejich wla-
stenectwí mluwi *): „Nizozemci honosi se swau vlastí

*) Viz almanach Wesnu pro kwetaucí swět na rok 1334.

a to všim právem; onaf je dědictví otců, nadobyčej-
 nau odvážlivostí z mořského jezeřiště wydobyté, dě-
 dictví životem hájené proti mečům krvožiznivých
 tlačitelů. Pročež i onny dwa milliony Nizozemců
 w jeden národ různě jsau spojeny; a přirowná-li se
 počet ten obywatelstwa, jeho bohatstwi a duch ku
 státní síle jiných, na počet i mnohem větších národů:
 bez odporu se Nizozemci u všeobecném tom poměru
 nejmohtnější národem celé Ewropy býti označuj.
 Což medle tomu skrownému počtu obywatelstwa tak
 slawnau národnost zachowává? — *Jazyk toto kauzlo
 tvoří!* — Ano *jazyk* jest *nejpewnějši, nejsvětější*
wazba, srdce weškerého obywatelstwa ku drahé vlasti
 pautající — *jazyk* jest základ lásky vlastenské, točna,
 w nížto se paprskové i sjednocené síly národa vše-
 cky saustředují. A tak Nizozemci řeč otců wěrně a
 neporušeně zachowawše, silni a sjednoceni zůstali.
 Srdce mé blahotrudný cit pojímal, an jsem slyšel,
 kterak mladí i staří, chudí a bohatí tauto, nepatrným
 okreskem mil obmezenau řeči myslí a mluví, kterak
 nejwznešenější osoby jazykem hollandským hbitě a
 dokonale se vyjadřují, an jsem pozorowal, že na sto-
 lech úředníků a učených, i we komnatách krásná plet
 wesměs knihy a denníky materským jazykem psané

w Praze: Zlomek z cesty Slowana od karpatských hor
 k sewernímu moři, str. 112.

se nacházejí. Pohnutí to srdce mého arci swau zvláštní powahu a příčinu mělo — byloť to zpomenutí *na naši řeč materskau*, náš jazyk čechoslowanský — bohatý, nad jiné krásnější, a však opowržený, od vlastních synů w prach a bláto šlapaný.“

Jmenowani národové jsau všickni Germanům příbuzní, a muselo by jim přijatí jazyka německého lehčejší býti než nám. A přec oni, ač nás mnohem menší počtem, na to nepomyslí, *zněmčení* a s ním spojené wolné užíwání bohaté německé literatury za nějaké štěstí, ba jen za *prospěšné* a *možné* pokládají.

Jak by as *Portuges* toho přiwital, kdoby jej k tomu namlauwal, aby opowrhna jazykem swým, španělskému nebo francauskému se učil? Ačkoli nerád sobě starosti připauští, a raději w pohodlí sobě howí, myslím, žeby se přec horliwě a rozjitřen zcho-pil, a obětuje všech sil swých, jazyk otcowský hájil, nímž jemu powěstný *Kamoens* Lusiadu pěl. A ztra-til by snad wíce při tom nežli my? Portugesů je 3,943.000 — a byť bychom i národowce jejich w Bra-silii a po všech wšady ostrowech k nim připočetli, přece počet jich 5,000.000 nepřekročí. — Nyní se we *Španělách* něco přes 13,000.000 obywatelů počítá. A však ne všickni obywatelé mluwí týmž jazykem španělským. *Kataloňané*, *Valenciané* a obywatelé ostrowů *baleárských* mluwí jazykem od nich rozdílným; tak též i *Baskové* (w Biskaji), kteří sami a

18tý díl obyvatelstwa španělského činí, a pak *Cikáni*,
 nichž asi 40.000. Jsau tam i některé osady Němcůw
 a Maurůw a weliké množství cizozemců, nejwice
 kupců, kteří, jelikož Španělowé žádného téměř ob-
 chodu newedau, se zde wobchodními městech zhusta
 usazují, sklady zakládajíce, jako Angličané, Němci,
 Čechové (we skle a plátně). To-li všecko powážíme,
 ukáže se nám počet národowců Španělů mnohem
 menší, a poznáme, že nás newelmi počtem přewyšují.
 A přece se pokládá Španěl za národ nejnocnější,
 jazyk swůj za nejkrásnější, a honosí se swým *Calde-
 ronem* a *Cervantem*! — A skutečně říše španělská
 tureckau po pěti mocnostech welikých prwní místo
 zaujímá! —

**Budaucnost českoslowanské literatury je
 počtem Čechoslowanů a jinými okolnostmi
 pewně pojištěna.**

Krom welikých národů, ruského, německého,
 francuského, anglického, wlského, pak španělského
 a polského (jehož počet snadno 10,000.000 dokročí),
 žádný národ w Evropě se nám počtem newyrowná,
 a literatura naše pilně, horliwě zwelebowána, mající

již znamenitý základ ze XIV., XV., XVI. věku, wez
četné místo, pakli se o to mužně postaráme, me
prvními těmito zajmouti může, ano i zajme. A kd
se ještě žwastati nám opowází, že nás je malá hrstka
— že nemáme dostatečného obecnstwa pro doka
nalau literaturu? — Nám *osmé* místo mezi národ
ewropskými přináleží — což mezi tolika národy za
jistě slawné jest. *Turci* se nám daleko newyrownají
nebõ poddanstwo sultanowo záleží z věčšího dílu z
Slowanů, pak teprwa z Turků, Arnautů a Řeků. Na
hlídneť zajistě každý zdravého a učenosti nepopleta
ného rozumu, že my *Čecho-Slowané*, totiž: *Čechové*
Morawané, *Slezáci* a *Slowáci*, vlastní bratři, všickn
swoji a sice: všickni za jednoho a jeden za všechny
pod jednau maudrau a otcowskau wládu císarstw
našeho žijíce, *znamenitau národní literaturu má*
můžeme — *míti musíme* — a *míti budeme*.

Míti můžeme — poněwadž přes 8,431.000
silni, dosti welkého obecnstwa pro litera
turu všestrannau poskytujeme;

míti musíme — poněwadž beze všeho wz
lání we srdci Ewropy zůstati nemůžeme
a německým jazykem brzo a všeobecně
se nám vzdělati nelze, jelikož se takow
množství honem zněmčiti nedá;

míti budeme — poněwadž se všecky síly, pro
středky, okolnosti, wěk, potřeba atd.,

w tom shoduj, tak sice, že o zrůstu téže literatury, jenž očíhledě se zmáhá, na bu-
daucnost pochybowati nelze.

Z toho pró nás to poučení vyplývá, že všickni, kdožkoli hodnými občany slauti chceme, nikoli ne-
smíme na břehu státi zahálejice, a díwati se, kterak loď naše literární, náramným namáháním několika mužů, pro blaho národa odhodlaných, náwalnými wlnami ku předu se dere, ale sami směle w loď wstau-
piti a všecka wesla přiložiti musíme, by loď do-
stawši se brzo do wody pojízdné, zaslibené země šťastně dosáhla, kde zlaté rauno osvěty, dušewního a materialního blaha bude nádhernau odměnau ob-
tížné plawby.

Nemyslím ale tím, aby všickni péra se chopili, nemůže každý z národa býti spisowatelem: ale *pod-
porowatelem, rozšiřowatelem* wzdělanosti národní *každý býti může a každý býti má*. Piš toliko ten, kdo se k tomu powolán cítíš, aneb koho zvláštní po-
hnutky k tomu wedau. Kdyby všickni na loď se hr-
nuli a všickni wesel se chápali, tutěž práci všickni konati wolice, slabí mohutným by cestu zamezowali, a na ujmu plawby powstal by zmatek weliký. — ale tak jedni weslují, jiní wodu, jenž do lodě byla se wedrala loď zhaubně tížie, wyléwají, jiní potrawu děl-
níkům připrawují, a tak jiní jiné zase práce wykoná-
wají, každý dle své síly a umělosti. Ale bědák a

hanebník, kdo usta otwíraje lhostejně na přípravu ku plawbě a plawbu samu se dívaje myslí: *Půjde-li půjde — nepůjde-li, také dobře*. Národní jazyk milowati, knihy kupowati a čítati, o swoje a krajanů swých vzdělání pečowati, to jsau powinnosti, jimžto každý zadost učiniti může. Těm ale, jimžto Bohem moc jest swěřena, powinností je swatau, pečowati o to, aby loď literární — ať již we porownání setrwáma — přišla do prawé pojízdné wody.

Wodau pojízdnau literatury jsau školy národní

Jako loď mezi skalinami z wody strmicími, po mělčinách a pisku málo aneb dokonce nikam neupluje, tak i literatura národní, nemající na pomoc škol vlastenských, nikam neujde. Co rybě woda, co slepému zrak, co nám lidem wzduch, to jsau w literatuře národní školy, bez nichžto chřadnauti a zahynauti musí.

Každý občan, každý člověk uznává newyhmuteľnou potřebu knih mrawních, naučných, řemeslnických, hospodárských atd., nimížby se srdce slechtilo, potřebné a užitečné známosti mezi lidem rozširowaly, a tak *dušewní a tělesné blako lidu podporowalo* — ale mají-li takowé knihy do lidu se dostat, mají-li na srdce i ducha jeho blahodárně působiti, a žádané prospěchy uskutečniti — školau tak daleko připrawen býti musí, aby knihy takowé, národním jazykem psané, snadně a rád čítati, a prawdy jemu w nich

podávané poznati mohl; není-li tak připraven, knihu jemu nesrozumitelnou nečta odhodí — a byťby ji přečetl, žádného neb aspoň malého prospěchu z ní nabude. Na nezorané půdě ani nejlepší semeno ne-
wzejde! — Bude-li ale ve školách náležitě připraven, zajistě obsah knih lehko pochopí w paměť sobě wstípi a maudré rady, týkající se jeho žiwnosti a klo-
potné práce, milerád prospěšně použije. A tímto způsobem mravnost a průmysl wálně zmáhati se bude. Pročež tuto podobně zwoláti můžeme jako jenerál Montekukuli: *Potřebujeme trojí věc: národní školy, pak národní školy — a opět národní školy!* —

Ale jako nad míru blahodějně aučinkují školy národní, tak zas naopak záhubně na lid působí, s náboženského, mravního a průmyslowého stupně pozorováno, uwádění škol cizojazyčných, o čemž od mnoha mužů wytečných a wěrných občanů důwodně pojednáno — a věc ta již sama sebau tak zřejmá, že nikomu maudrému a nepředpojatému o tom ani slow šířiti třeba.

Dokázáno již, *literaturu národní že míti musíme*, že tato na *národních školách* spočtwati musí, a tudy také — což we powaze věci založeno — *jazyk národní* wšemožnou horliwostí zwelebowati newylnutelně třeba. Tedy neslyšme těch, kdo nám radí, abychom cizý jazyk přijawše školy cizojazyčné uwáděli, — jelikož nám tímto způsobem jedinau cestu, na

nížto *národ náš* čistolidského vzdělání a občanského i pozemského blaha dosáhnouti může, zamezovati obmyslí. Cokoli nám nepřiznivci naši co potutelní chytráci o výhodách, jež bychom ze *zavřené národnosti* měli, lahodnými, na oko důmyslnými, ale v pravdě sofistickými slovy ve tlustých knihách dokazují, že totiž „*slavné skutky naše* nezahynau — že *zásluhy naše o člověčenstvo evropské se postkwejí* — že *průmysl náš i v spoji s jiným národem* nás *weždy chwalně bude významenawati*, ano že *prý si jakausi přednost w národu tom, k němuž se připojíme, získáme*“ — lež a klam to jest! Přestawše mluwiti jazykem národním, přestaneme býti národem. Nikomu na mysl nepřijde, nás wíce národem nazýwati, činové naši se zapomenau.

Dále nemůžeme se nijak přesvědčiti, žeby sprawedliwá i dobrotiwá vláda naše zkázu naši a záhubu říše chtěla. Ale tito potměšilci *hanebné své záměry* neprávě wládě naší přičítají. Známe všickni, že říše naše ze mnoha národů sestawena, jež vláda wšecky stejnan materskau láskau miluje. Newime tedy, proč by právě nám Slowanům řeč a národnost chtěla zahubiti, a jiné řeči tak welikau dáwati přednost. Známe wůbec, že w rakauském mocnářstwí weliké množství Slowanů přebýwá, tak sice, že všickni ostatní národové rakauské říše auhrnkem wzati Slowanům na počet se newyrownáwají. Nebo

Čechoslowanů jest	8,431.000
Poláků	2,100.000
Rusinů	2,500.000
Rakauských Srbů w Ilirii, a sice Slo- winců, Horwatů, Slawonců, Dalma- tinců, Krajinců, Korytanců, Stýranů, Bulharů	5,000.000
W Uhrách jižních Srbů, Slowinců, Horwatů, Bulharů	1,600.000
Saučet všech Slowanů rakauských .	19,631.000.

Srownáme-li počet tento s weškerym obywatelstwem w říši naší, ještě dle udání c. k. nejvyššího bytownictwa (*Quartiermeisterstab*) 37,480.000 obnásí, poznáme, že síla říše na Slowanech spočívá. Ano my jediná *Čechoslowané* sami dobrý 4tý díl weškerého obywatelstwa činíme.

Jakby mohla vláda naše, jsauc *spravedlivá* i *obezřetná* nás, kteřížto jsme jako jádro říše, jako slaup mohutný, k němuž ostatní národové jen jako přistaweni jsau — naši národnosti, kteráž právě w každém nebezpečí silnou podporu i obět poskytuje, zbawiti a proti své zásadě na bráně dworské we Widni oznámené „*Justitia regnorum fundamentum*“ jednati? A že proti *spravedlnosti* nejedná, dějiny dokazují, ježto ji takowau welewážnau powěst *spravedlnosti* po Ewropě pojistily. Co někteří o tom

zpozdlle powídají, že vláda naše maudrá jedinau národnost we swé říši na zřeteli má — to jest idea již dáwno zastaralá, a co neaučelná zawržená; čehož důkazem nejzřejmějším jsau zákony její, jimiž přednášení jazyka českého na gymnasiích rozkázala, a jiné tomu podobné zákony, jakové by jistě nedávala, kdyby uwezení *jediné národnosti* na zřeteli měla. A právě w rozdílnosti národů jí poddaných záleží welká síla říše rakauské, kteraú jí možno bylo, maudré i aučinliwé prostředky woliti, že nepokoje, jakové se w nowějších časech sem tam w Ewropě wyskytowaly, u nás nepowstaly aniž powstati mohau. *Petr weliký*, maudrý zakládatel říše ruské, prawil: „že slabá říše jest, ježto nad jedním toliko národem wládne.“

I to stejnau měrau bludná myšlénka jest, že se jazyka našeho proto we weřejném a státním životě šetřiti nemůže, poněwadž prý we státě *jeden toliko zákonní, úřední, panující jazyk býti může*, bez něhož prý jednotě vlády obstáti nelze! — Ale sám náš slawný stát bludnau domněnku tuto patrně zwracuje. We králowstwi lombardském na wyšších i na nižších školách, w ústawech, w životě i we wšem řízení jazyk *wlaský, domácí* panuje, a tentýž jazyk we weskerém králowstwi zákonmm a úředním jest. A w nejnowějším čase naše milostiwá vláda w králowstwi uherském na žádost Maďarů co vlastenců horliwých, maďarský jazyk za *zákonní a úřední*

tanowila! A kdož může říci, že proto jednota těchto dvou krajín s ostatní říší přestala, ano žeby jen jaká nedokonalost v řízení proto nastat musela? kdo! *)

Jsau to tedy proti rozdílnosti a samostatnosti rodů všecho jen řeči jalové, powstałe z nerozumů

*) Na důkaz, že naše milostivá vláda národnost svých věrných a udatných národů šetří, slova vážná zde uvádíme: „Hat man denn nicht erkennen müssen, daß eine der glücklichsten Fundamental-Ideen der österreichischen Staatsverwaltung sich längst als Prinzip ausgesprochen hat: nämlich die vollkommene Achtung jeder Nationalität, die einen integrierenden Theil der Monarchie bildet? Diese großartige und liberale Ansicht hat eine schwierige Aufgabe glänzend gelöst, sie hat die heterogensten Bestandtheile zu einem Ganzen ausgebildet, was andere Staaten mit ihrem Centralisationsystem nicht zu Stande bringen konnten. Die Regierung läßt Deutsche Deutsche, Böhmen Böhmen, Italiener Italiener u. s. w. bleiben.“

Wiz: Außerordentliche Beilage zur Allgemeinen Zeitung für das Jahr 1838, Nro. 658 12. Dez. S. 1629.

Nemuselo se již uznati, že nejšťastnější základní idea rakauské vlády od pradávna co zásada se vyjádřila: totiž úplná šetrnost každé národnosti, kteráž podstatný díl monarchie čili mocnářstva dělá? Tato velikánská a wolnomyslná myšlénka obtížnou úlohu slavně rozhodnula, z různorodých částek celek vzdělala, což jiné říše swau sestředujičí saustawau uskutečniti s to nebyly. Vláda nechává Němce Němcemi, Čechoslowany Čechoslowanami, Wlasy Wlachami atd.

a zášti proti národu našemu, jichž si wíce ani ne-
wšímajíce, raději se obraťme důwěrnau žádostí k
otcowské wládě naší, která Němce, Wlachy nebo
Maďary stejně milujíc, potřeby naše nahlídne, a školy
národní na žádost naši srdečnau nám zřídí, jazyk náš
staroslawný a krásný zachrání, jenom jestli my z naší
strany ji oběťmi a upřímnau vlastenskau činliwostí
w austrety půjdeme.

**Náš oswícený cisarský a králowský dwůr
naši národhost náležitě ctíti ráčí.**

Národ tak považuj jediné, jako nádobu lidstwí
A vždy, woláš-li Slowan! nechť se ti ozwe člověk!

J. Kollár.

Naši dobrotiwí mocnářowé wšecky národy ra-
kauského státu jak otcowé swé dítky stejně milují,
a jediné tomu nějakau přednost udělují, který se
krásnými národnými ctnostmi wyznamenáwá, ostatně
ale o wšecky stejně pečující wšech národností si
wáží a je chrání, jakožto někdy slawné paměti Ka-
rel a Rudolf činili. Mohlibychom toho mnohé dů-
kazy podati, ale pro obmezenost místa toliko ně-
které nás se týkající uwádíme, které bohda wšem
Čechoslowanům ku přeswědčení postačí.

Tak slawné paměti oswícený císař *Josef*, ačkoli

wšecky své poddané otcowsky miloval, na Slowany zvláště laskav byl, dobře věda, že mu věrně oddaní, ve práci přičinliví, zpěvní a veselí, v boji pak udatní a wytrvalí, v rozmluvě dobrosrdeční jsau, ano že jich počet wšecky ostatní jinojazyčné poddané daleko přewyšuje, protož i náš libezný a výrazný jazyk dobře znaje, na swých cestách, jakowěz pilně po své říši rozlehlé konáwal, s lidem naším rád a srdečně howotiwal. Přijeda kdysi do Brna, ředitela brněnské rytířské akademie se tázal, jakým jazykům se mladí šlechticové učí? Odpowědno že francauskému, wlaskému i anglickému. „A proč né slowanskému?“ byla druhá otázka mocnářowa, — „mámť já wice Slowanů nežli Francausů, Wlachů a Angličanů mezi poddanými.“ Tak nám to statečný Morawan *Aleš Hanke*, prwní kustos uniwersitní knihárny w Brně, zaznamenal.

Týž slawný cisař *Josef*, prohlížeje 1786 bibliotheku prazkau, sám jisté místo w řádu wojenském hrdinského *Žižky* četl a své myšlénky o jazyku českém welmi ku chwále jeho při tom pronesl. Od něho také nařizeno (roku 1787), aby wšecká nařízení od appellaci prohlášená, tiskla se na jedné straně česky na druhé německy, jakož se od roku 1782 zachowalo tam, kde pro ušetření opisů příkazy tiskem vycházely, zvláště na Morawě. Též jeho rozkazem od 22 čerwna 1789 obwyklé jazyky, we kterých list

původní nebo písemnosti do desk zemských w Čechách a na Morawě wtěleny býti mají, jsau německy a česky. (Wiz hist. lit. česk. od Dra. Jos. Jungmanna w Praze 1825, str. 487.) Tentýž oswícený císař wšecko cizinstwí nenáwidě weždy domácímú přednost dáwal. Protož také francauské diwadlo we Wídni zrušil, a když si mu francauský wyslanec p. *Breteuil* na to stěžowal, řka: „Nyní žádného obweselení nemaje, co činiti mám?“ odslowil mu císař: „Co můj wyslanec w Paříži, který se frančině přiučil.“

Slawné paměti císař a král náš *František I.* znal dobře česky mluwiti a čísti, *) a mnohokráte s poddanými swými týmž jazykem howořil a prosby i stížnosti jejich wyslýchati ráčil. Za jeho slawného panowání, pod jeho mocnau ochranau naše literatura znówa zkwétati počala. On české národní *Museum* w králowstwí českém ku podpoře národní wzdělanosti; jakož i s ním spojenau *Matici* čili pokladnici na wydávání dobrých knih českoslowanských zwláště wědeckých, a *Sbor* pro wědecké wzdělaní řeči a literatury českoslowanské milostiwě potwrditi ráčil. Ještě

*) Že císař *František* znal česky čísti, jsa r. 1824 w *Museum* národním w Praze, sám ukázal, a při tom také powídal, že když l. 1814 we Francii byl, se swým adjutantem jenerálem *Kučeran*, maje s ním něco důležitého tajně jednati, aby jim *Fraucansowé* nerozuměli, česky rozprávěl. O tom nás uwědomil p. *W. Hanka*, knihárník česk. *Museum*.

mnogo jiných důkazů o Jeho přizní k našemu jazyku mohli bychom uvesti.

Wznešený Jeho syn a nástupce, Jeho *cís. král. Milost* nejdobrotiwější nyní panující král český, cisař rakauský *Ferdinand I.* sláwau wěnceného otce *Františka* za příklad sobě bera, podobnau jako *On* přízeň k národu našemu, k řeči a literatuře jeho chowá. Roku 1835 české národní Museum w Praze nawštíwiw, přede všemi přítomnými swau radost nade vznikáním českoslowanské literatury osvědčowal. Básně české, k uwitání Jeho do Prahy, wyborem česk. národního Museum podané, jakož i „*Slowník*“ slowútného p. Dr. Jungmanna, p. Palackého „přehled důstojníkůw a nejvyšších úředníkůw w králowstwi českém“ welmi milostiwě přijati račil. Roku 1836 wojenskau akademii w nowém Městě u Widně nawštíwiw, zvláštní pozornost na zkaušku z české řeči a literatury obrátil, a po skončené zkoušce spokojenost swau p. *Burianowi*, horliwému professoru českoslowanské řeči, nad tím jewiti račil, že jeho žáci tak znamenité pokroky w českoslowanské řeči učinili, a dal mu pokynutí, aby stejnau horliwosti we swém powołání dále pokračowal.

Minulého roku, Jeho *císarská králowská Milost*, skwostným darem swau otcowskau náklonnost a přízeň co nejmilostiwěji k nám Čechoslowanům, k naší národnosti a staroslawné církwi, na jewo dátí račil.

Jak známo, *Týnský* chrám Páně na konci IX. věku *Spitihněwem* založený, je nejlhlavnější farní kostel starého města prazkého. Kdo do tohoto starožitného, slavného, nám Čechům pamětihodného, a všem statečným Pražanům oblíbeného chrámu Páně wstoupí, w kapli po prawé straně hlawní obětny (oltáře), dvě překrásné sochy z bílého (kararského) mramoru spatří. Na podstawě mramorowé nápis latinský prawí:

Sti Cyrilus et Methodius apostoli Slavorum.

(Swatí Cyril a Methoděj apoštolé Slowanů 1).

Také říkáme: Swatí Crha a Strachota 2).

Je to slavné dílo našeho nádějného krajana pa-

1) Sw. Kyril drží sw. Ewangelium, sw. Method drží lehké napodobněné posledního saudu, nebo jsa též výboruým malířem králi Borisowi wyobrazil poslední saud, kterýž jej tak dojal, že též král Chazarů hned se na křesťanskau wíru pokřestiti dal.

2) Tyto slowanské apoštoly, také nám p. Fr. Šír dle návrhu slowutného p. J. Hellicha slšně kamenotiskem wydal. Obraz se zláštní jeinností wyznamenává. Sw. Crha, berlu drže, je w prawo, sw. Strachota zobrazení své z posledního saudu w rukau máje, stojí w lewo a nohau staupá na hlauwu Radegastowu, kterýž za pohanstwí welmi ctěn byl. Prodává se za 20 kr.

Jméno Crha je skrácenina z Cyrilla; jméno Strachota wzali od Method - metus, strach místo řeckého methodios, methodos.

ek na E. Maxa bytujícího w Římě, jak nám to nápis autopsatní opovídá :

žr Bohem. E. Max. fec. Romae 1845.

ce Čech E. Max zrobil w Římě 1845.

ar Wsechnu bedliwost a umělost swau milerád wynaložil, aby u swých Čechů krajanů se zawděčil, a owlast naši znamenitým a krásným dílem obohatil.

si Toto slavné a umělecké dílo a zobrazení swat. apoštolů slowanských, je královský dar našeho nejmilostiwějšího panowníka wěrným Čechům obětowaný, jak toho nápis poboční dosvědčuje :

Ferdinandi I.

Imperat. et Regis

patrium donum

pri Prageni

aeternum venerabuntur.

Ferdinanda I.

Císaře a Krále

otecký dar

nábožní Pražané

powěky ctíti budau.

Zajistě to významný a spanilomyslný dar *našeho spravedliwého Císaře a Krále*. Nebo swatí Cyril (Crha) a Methoděj, (Strachota) wznešeností blahodárnau křesťanstwí roznícení bywše, všeho pohodlí se odřekli, aby mezi slowanskými kmeny, osvětou řeckau na ně přenášejíce, *národním srozumitelným*

do srdce mluvicím jazykem horliwě apoštolowali. Dle příkladu swatého apoštola Pawla tito řeči filosofové, we swém vyučování lidu zdárně pokračowali.

Nebo ten, kdož mluví cizým jazykem, ne lidem mluví, ale Bohu; nebo žádný ho nerozumí, ale on duchem wyprawuje tajemství. Epišt. I. Kap. 14; w. 2.

Ale we zboru radějibych chtěl pět slow srozumitelně promluwiti, abych také jiných poučil, než-li deset tisíců slow jazykem neznámým. Epišt. I. Kor. K. 14, w. 19.

Tak i wy, newydali-li byste jazykem srozumitelných slow, kterak bude rozumíno, co se mluví? budete jen u wítr mluwiti. Epišt. I. Kor. 14, w. 9.

A tak *welkým apoštolem Páně sw. Pawlem* výborně poučení bywše, swaté náboženství na Morawě we Slowensku po Čechách přirozeným, všeho nucení prostým způsobem lidu podávali, a lid slowanský, jsa jemné mysle, plesajícím srdcem vše od nich wděčně přijímal. Tito slowanských kmenů dobrodinové, jsauce wychowanci řecké vzdělanosti, w našich vlastech písmo zlepšili, sw. ewangelia do slowanštiny přewedli, služby boží w *domácím srdce dojímajícím jazyku* konali, slowem, činem národnost slowanskau ožiwující a proti utrhačům bránice, k *helenské lepotě*

ra) i přiwáděli. *) Tito swatí apoštolé a filosofowé, jež
so) wznuknutím Božím císař řecký *Michaěl*, o *swaté ewan-*
al) _____

l) **Poznamka.** Není zde od místa, bych na znamenité
re) dílo slušnou pozornost zbudil, w němžto nám *přewod Ewan-*
n) *gelii* od sw. *Cyrila* a pak jeho opravené písmo, *Cyrilica* zwa-
né, co drahé dědictví podáno. Je to vlastně kniha w níž nej-
starší posud známý rukopis slowanský otištěn, jej vlastní ru-
ka sw. opat *Prokop* okolo 1030 léta psal. Názew této pamě-
tihodné knihy zní :

* **Sazavo - Emmauzskoje swatoje Blagověstwowanije.**

Po latinsku : *Sazavo - Emmauntinum Evangelium, nunc
Remense vulgo „Texte du Sacre.“*

Práci a nákladem

Wacslawa Hanky,

w Praze 1846 XXXII a 200 str. w největším 8.

S průčelním obrazem i dvěma snůvky.

(U p. wydawat. w česk. museum za 2 zl. stř., u kněhkupců
za 3 zl.)

Obsah rukopisu *Cyrillicau* psaného jest, úplná čtení *Ewan-*
gelii přes celý rok.

Osudové posvátného rukopisu.

Osudové posvátného *Sazavo Emmauzského Evangelium* dle
p. wydawatele, jsau w krátkosti následující. Částku *cyrilskau*,
jak zawírka wykazuje, psal *swatý Prokop* swau rukau, a císař
Karel, slavné paměti otec českého národa, darowal ji k osla-
wení kláštera *Emmauzského* a ke cti sw. *Jeronymu* (který též
přý jižným *Slowanům* sw. písmo přewedl do *slowanštiny*, a
glagolínau, nejstarším *slowanským* písmem napsal), i sw. *Pro-*

gelium prosicim Slowanum poslal, jsau naši wzorowéi
prwni zakládatelowé křestanstwa w našich vlastech.

kopu. Pak se dostal *Husitum* do rukau, u nichž přes 40 let
chowán byl. Sbor florentinský a římská Curia Čechy pod o-
bojí vyhlásili za kacíře. Následkem toho od Čechův pod obojí
poselství do Carohradu (Konstantinopolé) bylo wypraweno;
aby spíše pořídilo, k listům od strany pod obojí *Ewangeliium*
sazavo-emmanzské přiloženo bylo. Tam pobýlo bez mála celý
věk. Pak je jakýsi Paleokoppas malíř konstantinopolský a
snad i antiqvar (wetešník) na tridentský sněm r. 1546 zanesl,
kdež se kardinálu Lotharinskému de *Lorraine* dostalo, kterýžto
ho jako arcibiskup remesský (de Rheims) svému chrámu obě-
tował. Zde se *Ewangeliium* toto pro drahou wazbu se swatý-
mi ostatky we zlatě a drahých kamenech se skwaucí, co *klenot*
chowal, na nějž francauzští králowé ruku wkładající, při
swém korunowání w Rheimsu přísahali. W takové cti a wáž-
nosti téměř půl třetího sta let přetrwalo.

W té ozdobě je r. 1717 Car *Petr* Welký shledal, kterýž
také prwní strážcům pokladu powěděl, že w jazyku slowanském
psáno jest. Nebo we Francii se myslelo, že tento klenot w
řečtině a sirštině psán. Pak zase poswátne *Ewangeliium* naše
za ztraceno půl věku leželo. Rozkazem prwního *Konsula*
Napoleona Bonaparte, aby se zbytkové zachowaných rukopisůw
w municipální bibliothéky snesli, dostal se i náš *Texte de*
Sacre, swých ozdob oblaupen, však ale celý do městské kni-
howny w Remesi.

Učený Rus, A. J. *Turgenzew* byl prwní, který nám dříve
oželený rukopis objevil. Po stopě jeho S. M. *Strojew* a K.
L. *Jastržbski* nás s ním obeznali se přičinili. Následkem to-

línizete *Bořiwoje* nám sw. *Methoděj* (Strachota) u

o, welmi nádherné skwostné a drahé wydání pařížské postalo, jehož úplný tytul zní :

Evangelia slavice (tak !), quibus olim in Regum Francorum oleo sacro inungendorum solemnibus uti solebat ecclesia remensis, vulgo Texte du Sacre, ad exemplaria similitudinem descripsit et edidit Silvestre Ordinis S. Gregorii Magni unus e Praefectis aliorumque Ordinum Eques. Lutetiae Parisiorum 1843.

Francauští umělcové také škvarny i užšmání půwodního kopisu wěrně wypodobnili, a všechny stránky jeho do mědi yli. Jeden otisk stojí přes 30 zl, stš.

Takové nákladné a skwostné wydání štědrotau *Nejjasnějšho Mikuláše Cara Ruského* způsobeno jest. W českém Museum a u královské Učené Společnosti w Praze lze ho widěti.

A tak opět náš slowutný a zaslanužilý p. *Hanka* československému národu a jiným příbuzným kmenům ; welmi se zaděčil, že tak poswátanu, pamětihodnanu a staroslawnanu pástku naší církwe zapomenutí wytrhnul, do weřejnosti podal, za lewný peníz dostupnan učinil. Nás Čechy, Morawany, lezáky a Slowáky, obzlaště ale *Pražany* ze mnoha příčin — ak-li na sw. *Cyrilla* a *Methoda*, na sw. *Protopa*, na našeho tce *Karla*, na klášter *Emmanuský* na Slowanech, drahý klenot ašl wzdělanosti chowawšl, na swňj půwod newděčně zapomínati nechceme, — wysoce a radostně zasnmati musí. Wydání účelné, na prawé straně je *Kyrllica* půwodní, na lewé pak iše latinsku literau napsáno, což welmi čtení usnadní a zpřemní. Pan wydáwatel na své útraty oběti nešetře u Bohum. Iazů schwálně litery líti a slěčně tisknauti dal, aby nám Čechoslawanům takové wydání radost, a w cizině čest dělalo.

www.libtool.com.cn
 slawného krále *Swatopluka* i) na družné Moravě p^o
 krestil, a pak jej i do Čech doprovázel. Swatí Crh

A poněž staroslowanský poswátný církevní jazyk pro žede-
 satero kmenů slowanských důležitý jest. Ohledem toho také p^o
 wydatel stručnou krátkou sepsal mluwnici :

Počátky poswátného jazyka slowanského w Praze 1846 za
 15 kr. stf. pro západní Slowany.

Načala swaščenneho jazyka Slowian. W Českoj Praze 1846
 w ruském jazyku pro východní Slowany, též za 15 kr.

Tímto způsobem slowátný p. *Hanka* mladým Slavistům wel-
 mi posloužil a ke studium jiných staroslowanských památek
 dráhu otevřel a usnadnil. Neboť veliká toho potřeba jest, aby
 se innozí mladí Čechoslowané pilně diplomatství oddali, ru-
 kopisy, listiny, nápisy a jiné starožitniny na všech stranách
 pozorně sbírajíce, dějepis slowanských národů důkladně wzde-
 láwali.

P. wydatel *Jeho cís. král. Milosti* našemu milowanému
Králi a Císaři z hluboké ucty skwostně wázaný wýtisk swého
Sazavo - Emmauzského Evangelium, jakož i *Počátky* poswátného
 jazyka slowanského poslal, za což se jemu *Jeho c. k. Milost*,
 na odměnu jeho zásluh a neunawené snahy we slavistice, skrze
 nejvyšší komorní úřad 3ho dubna 1846 číselo 698 brilliantový
 prsten, co nejmilostiwěji s důznamem poslati ráčil, že do c. k.
 příruční kněžárny zláštní libosti přijat jest.

Nejjasnější Mikuláš car ruský p. wydateli řád sw. Anny
 2hé třídy ten samý rok za to udělití ráčil.

- 1) Krále Swatopluka, jak swé syny k swornosti napomíná,
 dle návrhu slowátného p. Hellicha, slíčeným kamenoti-
 skem p. Fraht. Šír w Praze vydal. Chwalitebně připo-

trachota byli jsau wzdělawatelé, dojímawí učitelo-
našich statečných předků, jež co ochrancé a pa-
ny naší národnosti a vzdělanosti ctíti máme.

Eihle milí Čechoslowané! těchto srdcejemných
drců a swatých apoštolů slowanských, všady slo-
m činem dobročiníce, následowati máme. A to
t ono jemné a otecké pokynutí wznešeného dárce,
réž swým drahocenným darem nám dáwati ráčí.

Takowé upomínky sprawedliwého mocnáře
wostným darem projewené, i slowem i činem sobě
soce wažme a ctěme. *)

Letošního roku náš nejmilostiwější zeměpán na
dstawení sl. zemsk. řízení stolicí učitelkau české
i a literat. w konwiktě prazkém potwrditi a p.
awrowi swěřiti ráčil.

O kéžbychom jen swé uctiwé žádostě, *Jeho*
král. Milosti našemu sprawedliwému Králi a Ci-

menauti třeba, že týž nádějný a pro slawné děje zau-
jatý umělec p. Fr. Šír, již mnohé podobizny slawných
mužů z wlastenské historie vydal, aby se českoslowan-
skému národu zawděčil. Spanilomyslné umělce podpo-
rujme! Též pěkně lithografowaný *otče náš* we welmi
rozmanitém písmu vydal, jehožto střed obrazem Spasi-
tela slíčně ozdoben jest.

- *) P. Prawosl. Kaubek prof. české řeči a literatury na
wysokých školách prazkých, pěknau báseň k této příle-
žitosti složil, aby slušnosti a wděčnosti zjew poskytnul.

saři rakauskému srdečně přednesli, jak welká i hluboká potřeba českoslowanského jazyka, u *wšech stawů a úřadů* w koruně české*) se jewi, aby se jemu na král. stawowské technice, na gymnásiách, w seminariách, na filosofických ústawech a j. *řádně a důkladně* učilo, a nádejně mládeži náležitě příležitosti, dokonale se jemu naučiti, poskytlo. Pak budau duchowní, úředníci, lékaři atd. s to, cís. král. zákonům w úřadech zadost učiniti, prospěšně a příjemně úřadujice, pospolnému blahu, dle nejvyššího zákonodárce, znamenitě napomáhati. Kdybychom své *sprawedliwé* žádosti a upřímné prosby náležitě projewili, zajistě by *sprawedliwý* panovník náš, blaho a dobro svých národů na srdci maje, vším nás opatřil. A kdo má žádati a prositi? — Kdož důvěrau počtění a mezi národem českoslowanským w důstojenstwich a úřadech rozestaweni, všemožně k pospolnému blahu a dobru přispíwati, překážky nejvyššímu zákonodárci, upřímně oznamowati, a k odstranění jích powinně napomáhati mají.

Miluj krále, a horli ohněm, spatře

Kdeby prawdu polkla mrákota.

J. Kollár.

*) Naši slawní předkové *českau korunu* wyrozumíwali jeden spoj a celek zemí, (Čechy, Morawu, celé Slezko, Kladsko, Míšeň atd.) kteréž pod jejím žezlem byly.

www.libtool.com.cn

Kdo dobré zná a neplní ho, hřeší.

Sw. Pismo.

Kdo křivdě a bezprávu chábně ustupuje,
Již tím samým šlechetným uškoduje.

A protož, bratří, přišel-li bych k vám jazyky ci-
mi mluvě, což vám prospěji ?

Sw. Pawel Kor. I, 14, 6.

Ale nejen panující, i všickni ostatní audové
ší cis. král. rodiny jazyku českoslowanskému příz-
wi býti ráčí.

Zvláště *Jeho* cis. král. *Wýsost arcikníže Franti-*
k, wznešený bratr našeho nejmilostiwějšího země-
na, jak wůbec známo, znatel a milownik českoslo-
wanštiny jest.

Podobně wznešená *Jeho choť, Její* cis. král. *Wý-*
st arcikněžna *Sofie*, rodilá králewíčka Baworská,
ouc welmi přízniwá jazyku našemu, dokonale se je-
a naučila. Oba tito wznešení manželé maudře pe-
jíce o wychování swých a našich nádejeplných ar-
cnížat mladinkých, kojné a chůwy z Čech a Mora-
čistě a líbezně národním jazykem mluwící zwo-
, aby již z mládí w českoslowanštině wýborně pro-
iwajíce, ji jako za materštinu měli.

Jeho c. kr. *Wýsost* wysoce učený a šlechetný
cikníže *Jan* též českoslowanský dobře umí. Roku
97 wojenskau akademii w Nowém Městě u Wídně,
ízto ředitelem jest, nawštíwil, aby se o pokrocích

mládeže přesvědčil; po skončených zkauškách horliwého professora jazyka českoslowanského, p. T^{kn} *Buriana* obzvlášť si předwolati daw, jewil mu swau^{ut} spokojenost; přec ale k další horliwosti we vyučování českoslowanského jazyka welmi wlidně i důrazně jej podněcował, řka: „*Já znám dobře česky, přiučiw se některým slowům a jiná změniw již se swými Slowenci mluwiti mohu.*“ *)

A takowých rázných příkladů a důkazů wíce máme, jak slawná cisarská rodina jazyka našeho si wáží; jej chrání, aniž kde dowoluje, aby se mu pradáwných práw ubíralo. Tak slawné paměti císař *František* mocným slowem rozkázal, aby na *sněmu w Praze jazyka národního, jakož to od starodáwna býwalo, i dále se šetřilo.* —

Kdykoli jsme my rakauští Slowané o co sprawedliwého a dobrého naše milostiwé mocnáře upřímně a mužně žádali: weždy nám láskawě uděleno bylo. Ještě jednau opakují, ne nadarmo rakauští, mírulibi

*) Právě z. toho důvodu nejvyšší zákonodárstwi u nás od každého kandidáta úřadnického požaduje, aby nejméně česky uměl, když polského a illirského nezná jazyka, chceli we slowanských zemích prospěšně úřadowati a všeobecnému blahu co dokonalejší úředník skutečně napomáhati. Mládež we vojenské akademii w Nowém Městě a Wídně ode dwau řádných professorů českoslowanského jazyku po 6 let se vyučuje.

P ř i m ě t e k.

Slavnost jednoty Flamandských literárních spolků.

(Vyňato z české Wčely r. 1845 str. 42.)

Krásná vlastnost nynějšího věku jest, že jednotliví národové, kteří až potud působením živelu jazyka cizího w dušewní škodu ubíhali, nyní k swé powědomosti přicházejí a k swému materskému jazyku se přihlašující jej sobě všim snažením hájí. Mezi těmito národy, jenž ze sna procitli a wazby cizí řeči se zprostili, zajímají Flamandové čestné místo. Ačkoliw jsauce na dwa milliony silni, většinu obywatelů

Konečně se na to c. kr. rozkazy ukazuje, že náš domácí národní jazyk, tak dobře, jako němčina *nřadní řečí* jest. Než ale w tom se welmi chybuje, že mnozí Čechoslowané domácí staroslawný jazyk ze zwyku a užívání, bez rozmyslu wypanštějí, čímž pospolné blaho a dobro nemalau ujmu trpí. Kdo se sám nectí, žádati nemůže, aby jej druzí ctíli. Což o jednotlivcích, i o národech newywratně platí.

Opatrnost radí, aby každý statečný občan tuto knížka ušel, neboť newf, kdy c. k. rozkazy se hájiti, a k obrátnění swému jich uwáděti přinutěn bude.

Belgie skládají, byla jich Flamandsko - německá řeč přece docela utlačena, beze všeho zastáupení v komorách zastawatelů národních, beze všeho vplywu v občanském řízení, ano byla i dilem wylaučena, an zatím *Francauská* řeč všude panowala, zamezujíc tím Flamandům všechno duševní vzdělání. Tato věc se nyní ale změnila; Flamandové nawrátili se ku své přirozenosti a k své historii, a w krátkém čase již tak mocně wynikli, že pozornost všech ostatních národů zbudili. Jak statně si Flamandové počínají, okazuje nám jich denník „*Vlaemsch Belgie*“ od 12. Března minulého roku. W něm mezi jinými také čteme o slawnosti jednoty Flamandských literárních spolků. Aby naše čtenárstwo o jich snažení nějaké wědomosti nabylo, některé události zde uwedeme.

Dne 11. Března odbywala se w hlawním městě Belgie weliká slawnost jednoty Flamandských spolků. We dvě hodiny spoledne sešlo se více než pět set literátů, učených a přátel materské řeči we weliké síni rádního domu, kteří ze všech měst Flamandské Belgie přišli, aby podíl měli w této slawnosti. Pan Willems, starosta Flamandských spisowatelů, otewřel společnost důraznau řeči, w níž okázal, jakým duchem Flamandská literatura wynikati musí. Jeho wřelá slowa zbudila w celém shromáždění nejednau rozčilený potlesk. Na to se přikročilo k wolení výboru, pan Willems byl od celého shromáždění za

přednostu vyhlášen. Nyní převzal slovo pan Dawid, profesor na vysokých školách Löwenských, a řečnil o studium řeči materské a vlastnostech Flamandského slohu. Jeho učenému přednesu se dostalo se hlučné pochvaly. Pan Dejonghe, přednosta literární společnosti Brusselské, mluvil o spolku Flamandských společností všech měst a ponawrhnul pravidla všeobecné jednoty, která by v jistých ustanowených časech své shromáždění držela.

Nápotom pozdwihl mladý a oblíbený básník *Jindřich Conscience* svého silného hlasu a mluvil v jadrné řeči, která všeobecné rozčilení zbudila a slze pohnutosti mnohým posluchačům wylaudila. Swrchu uwedený denník „*Vlaemsc̃h Belgie*“ sděluje onu řeč úplně. Básník uwádí napřed, že nechce umělecky mluwiti k swým krajanům, ale jenom struny vlastenské lásky w jich srdcích dotknauti, aby je nadchnul duchem statným k wykonáwání slawného cile, který jim čas nynější ukládá.

„Weškero neštěstí,“ prawil onen mladý řečník, kterému Flamandové kdy podlehli, pošlo jediné od Romanského kmene, od kterého wždy utiskowáni byli. Jakožto nejzazší západní stráž Germanských kmenů snášeli všechny útoky jižních národů a bojowali proti porobění s neunawenau setrwalostí a s podiwuhodnanou oddaností. Ale jejich rekownost a udatnost nebyla wždy s to, wětší počet a podwodnost nepřátel

čpřemoci. Předewším w posledních časích bylo Fla-
mandsko zmitano Ewropejskými událostmi, které ne-
dopustily, aby ono swůj osud sobě samo řídilo. Do
všech občanských bauří a přewratů zamotané a se-
motam trhané otcowské dědictwí přešlo na ně w nej-
bidnějším stawu: řeč Flamandských reků byla potu-
pena, jejich sláwyplná historia zapomenuta, staří do-
bří mrawové wedráním se cizotiny se všech stran po-
kažení, skoro všechny narodní památnosti Flamand-
ské ubíhaly w nebezpečí w dýmu Francauské vzdě-
lanosti zajíti, a odrodilost již i do klínu rodin se dra-
zela. Tu najednau žhauci plamen opowrženosti srdce
některých Flamandů roznítil. Hlubokau newolí a
čwtnutím odbojem seznali, jak dwa milliony pracuji-
cích bratrů wší vzdělanosti a mrawního wychowání
zbaweni a takořka k newědomosti odsauzeni jsau;
jak w cizích spisech neprawosti se jim chwálí jakožto
čtnosti, jak jejich řeč, jejich historie a předkové jsau
potupeni.“

„Nyní, jakoby se Boží prst čela jich byl dotekl,
sobě slze z očí nad tím neštěstím stírali a k činu šle-
chetnému i blahonosnému se wzmušili! „Ku předu!
bystře k dílu!“ bylo jich heslo. Heslo to staniž se i
heslem naším, abychom železnau wůli, nezlomnau
setrwalostí a trpěliwostí památku swého národa z
hrobu zase k životu křísili, a proti odrodilosti pewné

www.libtool.com.cn